

Ziziphora

čeleď: Lamiaceae

Jedná se o byliny nebo polokeře. Listy jsou celokrajné, mírně zubaté. Kvete v chudokvětých lichopřeslenech seskupených na koncích větví, mohou být stopkaté, kalich úzce trubkovitý, nenápadně 2pyský (horní 3zubý, spodní 2zubý) a koruna je malá.

Vyhovují ji skalní pukliny, nízká zálivka, plné slunce, chudá dobře propustná půda a suchý zimní režim.

Množí se semeny nebo řízků.

Ziziphora aragonensis

synonyma: *Calamintha rotundifolia*, *Clinopodium rotundifolium*, *Thymus acinos*, *Z. hispanica* subsp. *aragonensis*

Ziziphora biebersteiniana

synonyma: *Z. clinopodioides* var. *biebersteiniana*

oblasti: Arménie, Írán, Kavkaz

Roste od Kavkazu po Kurdistan v podobě u báze bohatě větveného polokeře. Dorůstá výšky 18 - 30cm. Kmínky jsou narůžovofialové a ochlupené. Listy jsou kopinaté, zašpičatělé, kožovité, celokrajné, dlouhé 0,6 - 1,3cm, široké 3 - 6mm, žilnatinu tvoří 3 - 4 páry žilek a báze přechází v řapík s délkou 1 - 2,5mm. Květenstvím je volná hlávka s květy o délce 0,6 - 1cm, mají 1,5 - 2mm stopky, kalich délky 4 - 5mm v barvě zelené nebo je částečně fialový, bývá zahnutý a bíle ochlupený.

Ziziphora borzhomica

oblasti: Arménie, Kavkaz

Roste na Kavkaze, Arménii a v Kurdistanu v podobě polokeře. Dorůstá výšky do 20cm. Kmínky jsou od báze větvené. Větvě jsou vystoupavé, zelené nebo růžovofialové a ochlupené. Listy jsou kopinaté, mírně zvlněné, holé (horní řídce ochlupené), špičaté, na vrcholu jemně zubaté, dlouhé 0,6 - 1,4cm, široké 2,5 - 9mm, žilnatinu tvoří 3 - 4 páry žilek a řapíky jsou dlouhé 1 - 2mm. Květenství je terminální, hlávkovité, zakulacené, tvořené květy se stopkami o délce 1 - 2mm, vlastní květy jsou dlouhé do 1cm, kalich má délku 4,5 - 7mm, je zelený, řídce ochlupený a koruna má nápadný okraj.

Ziziphora brantii

oblasti: Zakavkazsko

Roste v zakavkazsku v podobě polokeře. Dorůstá výšky 10 - 25cm. Stonky jsou ochlupené. Listy jsou kopinaté, tupé, celokrajné, řídce ochlupené a přecházejí v řapík. Květenstvím je vejčitá hlávka a vlastní květy jsou růžové, dlouhé do 1cm.

Vyhovují ji skalní pukliny, nízká zálivka, plné slunce, chudá dobře propustná půda a suchý zimní režim.

Množí se semeny nebo řízky.

Ziziphora brevicalyx

oblasti: Střední Asie

Roste ve střední Asii v podobě polokeře. Dorůstá výšky 20 - 30cm. Vytváří větší množství kmínků, jsou tenké, křehké, krátce ochlupené a bleděhnědé. Listy jsou bledězelené, mírně kožovité, z obou stran velmi krátce ochlupené, kopinaté, dlouhé 0,4 - 1cm, široké 1,5 - 4mm a přechází v řapík s délkou do 2,5mm. Květenství je terminální, husté, polokulovité, má velikost 1 - 1,5cm, vlastní květy jsou dlouhé 6 - 8mm, mají stopky délky 1mm a kalich je ochlupený, zelený, dlouhý 3 - 4,5mm a koruna má nápadný okraj.

Ziziphora bungeana

synonyma: *Z. clinopodioides*, *Z. rigida*

oblasti: Kašmír, Mongolsko, Z Sibiř

Roste v oblasti západní Sibiře a Mongolska v podobě aromatického větveného polokeře s mnoha kmínky. Dorůstá výšky 12 - 30cm. Větve jsou mírně vystoupavé a ochlupené. Listy jsou kopinaté, špičaté, celokrajné, žláznatě ochlupené, dlouhé 0,5 - 1,5cm, široké 1,5 - 6mm, žilnatinu tvoří 2 - 3 páry žilek a řapíky jsou drobně ochlupené, dlouhé 4mm. Květenství je terminální, hlávkovité, polokulovité, vlastní květy mají 1,5 - 4mm stopku, ochlupený kalich délky 5mm a koruna je růžová, dlouhá 8mm a má nápadný okraj.

Ziziphora capitata

synonyma: *Cunila capitata*, *Z. alpina*, *Z. capitellata*, *Z. clinopodioides* var. *integrifolia*, *Z. compacta*, *Z. glomerata*

oblasti: Írán, Izrael

Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. *capitata*
- subsp. *orientalis*

Ziziphora clinopodioides

synonyma: *Thymus lucidus*, *Thymus punctatus*, *Z. acinoides*, *Z. borzhomica*, *Z. brevicalyx*, *Z. canescens*, *Z. cunila*, *Z. dasyantha*, *Z. denticulata*, *Z. dzhavakhishvili*, *Z. glabrata*, *Z. gundelsheimeri*, *Z. media*, *Z. mussini*, *Z. nummularia*, *Z. odoratissima*, *Z. serpyllacea*, *Z. turcomanica*

oblasti: Afganistán, Čína, Evropa, Írán, Izrael, Kazachstán, Mongolsko, Sibiř, Ťan-šan, Zakavkazsko

Roste od Evropy přes střední Asie po Mongolsko v podobě aromatického polokeře. Dorůstá výšky (8 -) 15 - 30 (i 40)cm. Kmínky jsou bohaté, přímé nebo mírně vystoupavé, řídce větvené a

ochlupené. Listy jsou mírně vejčité, zašpičatělé, celokrajné nebo řídce zubaté, žláznatě tečkované, mohou být ochlupené, dlouhé 0,6 - 2,5cm, široké 0,3 - 1,2cm, žilnatinu tvoří 4 páry žilek, na spodní straně jsou mírně vyniklé a řapíky jsou ochlupené, dlouhé 5mm. Květenství je hlávkovité, téměř kulovité, v průměru má 1,5 - 3cm, vlastní květy jsou dlouhé 1 - 1,2cm, mají ochlupený kalich délky 5 - 7mm, koruna je růžovofialová, drobně ochlupená a má délku 1 - 1,2cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. *afghanica*
- subsp. *bungeana*/Z. *bungeana* - Čína, Mongolsko, Sibiř, střední a západní Asie; listy šířeji kopinaté, žláznaté, ochlupené, celokrajné, dlouhé 0,5 - 1,5cm; květenství kulovité, vlastní květy dlouhé 8mm
- subsp. *elbursensis*
- subsp. *filicaulis*
- subsp. *kurdica*
- subsp. *pseudodasyantha*
- subsp. *rigida*/var. *rigida*/Z. *fasciculata*/Z. *rigida* - Afganistán, Zakavkazsko; výška 15 - 30cm; listy úzce kopinaté, šedě ochlupené, špičaté; květenstvím je bohatá kulovitá hlávka, vlastní květy růžové
- subsp. *pseudodasyantha*/var. *biebersteiniana*/Z. *pseudodasyantha*/Z. *biebersteiniana* - Afganistán, Pákistán, Zakavkazsko; výška 10 - 30cm; listy vejčité, ochlupené, žláznaté, dlouhé 0,8 - 1,5cm, celokrajné (i 1 - 2 zoubky); květenství růžovofialové, hlávky kulovité, v průměru mají 1,2 - 2,8cm, vlastní květy růžovočervené, dlouhé 9mm
- subsp. *ronningeri*
- subsp. *szowitsii*

Vyhovují ji skalní pukliny, nízká zálivka, plné slunce, chudá dobře propustná půda a suchý zimní režim.

Množí se semeny nebo řízky.

Ziziphora denticulata

synonyma: *Z. brantii*, *Z. clinopodioides*

oblasti: Kavkaz

Roste na Kavkaze v podobě polokeře. Dorůstá výšky 13 - 25cm. Kmínky jsou od báze větvené. Větve jsou vystoupavé až téměř vzpřímené, zelené, narůžovofialovělé a ochlupené. Listy jsou mírně kožovité, holé, podlouhlé, zvlněné, špičaté, světlezelené, dlouhé 0,8 - 2cm, široké 0,4 - 1,3cm, žilnatinu tvoří 4 - 5 párů žilek a řapíky jsou dlouhé 1 - 2mm. Květenstvím je terminální, hlávkovité, kulovité, v průměru má 2 - 3cm, vlastní květy jsou dlouhé 0,6 - 1,2cm, mají 1 - 3mm stopky a ochlupený kalich délky 5 - 7mm.

Ziziphora galinae

oblasti: Střední Asie, Turkmenistán

Roste v Turkmenistánu v podobě aromatického trsnatého až polštářovitého polokeře. Dorůstá výšky 4 - 20 (i 22)cm. Kmínky jsou bohaté, při vrcholu větvené a ochlupené. Listy jsou tuhé, kopinaté, špičaté, celokrajné, tmavězelené, dlouhé 3,5 - 1cm, široké 1 - 4cm, spodní strana je ochlupená a má vyniklou žilnatinu. Květenství je polokulovité, hlávkovité, dlouhé 1,3 - 2cm, vlastní květy jsou růžové, dlouhé 8mm, mají krátké stopky, kalich je ochlupený a dlouhý 5mm.

Vyhovují ji skalní pukliny, nízká zálivka, chudá dobře propustná půda, plné slunce a suchý zimní režim.

Množí se semeny nebo řízky.

Ziziphora hispanica

synonyma: *Z. spicata*

oblasti: Andalusie, Katalánsko

Dorůstá výšky (3 -) 5 - 10cm. Listy jsou dlouhé 0,5 - 1cm a široké 2 - 5mm. Květy mají kalich délky 6 - 7mm a korunu velikosti 0,8 - 1cm. Existuje vnitrodruhový taxon:

- subsp. *aragonensis*

Ziziphora interrupta

synonyma: *Z. clinopodioides* var. *rigida*

oblasti: Střední Asie

Roste ve střední Asii v podobě polokeře. Dorůstá výšky 28 - 50cm. Kmínky jsou téměř vzpřímené, při vrcholu větvené, růžovofialové až načervenalé a jemně ochlupené. Listy jsou kopinaté, světlezelené až nažloutlé, žláznatě tečkované, z obou stran mírně ochlupené, tupé, celokrajné, dlouhé 0,8 - 1,8cm, široké 2 - 5cm, žilnatinu tvoří 4 - 5 párů žilek mírně vyniklých z obou stran. Květenství je přetrhované, ve spodní části jsou 1 - 3 lichopřesleny, terminální část je hlávkovitá, v průměru má 1 - 1,8cm, stopky jsou dlouhé 1cm, vlastní květy jsou dlouhé 6 - 8mm, mají 1 - 2mm stopky, kalich má délku 3 - 5mm, je růžovofialový, bíle ochlupený a koruna je světle růžovofialová a tečkovaná na spodním pysku.

Ziziphora pamiroalaica

synonyma: *Z. pulchella*, *Z. schugnanica*

oblasti: Kyrgyzstán, Pamír, Tádžikistán, Xinjiang

Roste ve střední Asii a Číně v podobě aromatického polokeře. Dorůstá výšky 7 - 30cm. Kmínky jsou bohaté, vystoupavé až rozprostřené, řídce ochlupené a načervenalé. Listy jsou tuhé, vejčité, tupé, celokrajné, tlusté, naředlé až tmavězelené, řídce ochlupené, žláznaté, dlouhé 0,2 - 1,5cm, široké 1,5 - 7mm, žilnatina bývá vyniklá a řapík je ochlupený, dlouhý 3mm. Květenstvím je kulovitá hlávka o průměru 1,2 - 2,8cm, vlastní květy mají krátké stopky, kalich bíle ochlupený délky 4 - 6mm a koruna je růžová s nápadným okrajem.

Vyhovují ji kamenité vlhké půdy na plném slunci.

Množí se semeny nebo řízky.

Ziziphora pedicellata

Ziziphora persica

synonyma: *Faldermannia persica*, *Z. acinoides*, *Z. subcapitata*, *Z. thymifolia*

oblasti: Írán

Ziziphora puschkinii

synonyma: *Z. dasyantha*, *Z. karjagini*, *Z. subnivalis*

oblasti: Kavkaz, Zakavkazsko

Roste na Kavkaze a zakavkazsku v podobě polokeře. Dorůstá výšky 5 - 20 (i 30)cm. Kmínky jsou bohaté, od báze větvené, široce vystoupavé, tmavěfialové a řídce ochlupené. Listy jsou vejčité, na vrcholu zubaté, zašpičatělé, mírně kožovité, zelené, holé, dlouhé 0,3 - 1,5cm, široké 1,5 - 1,2cm, žilnatinu tvoří 3 - 5 párů žilek a řapíky bývají načervenalé. Květenství je hlávkovité, kulovité, má průměr 1,2 - 2,5cm, vlastní květy jsou dlouhé 0,6 - 1cm, mají až 1mm stopky, kalich je zelený, na vrcholu fialový, bíle ochlupený, má délku 4 - 7mm a koruna je růžovofialová, u paty bělavá, chudě fialově tečkovaná.

Vyhovují ji skalní pukliny, nízká zálivka, chudá dobře propustná půda, plné slunce a suchý zimní režim.

Množí se semeny nebo řízky.

Ziziphora raddei

synonyma: *Z. gundelsheimeri*, *Z. magakjani*

oblasti: Arménie, Kavkaz, Zakavkazsko

Roste na Kavkaze a Arménii v podobě polokeře. Dorůstá výšky 5 - 15cm. Kmínky jsou bohaté, načervenalé, ochlupené a vystoupavé. Listy jsou široce vejčité, zašpičatělé, bývají zvlněné, celokrajné, ochlupené, tečkovaně žláznaté, ve spodní části dlouhé 4 - 7mm, široké 1,5 - 5mm, horní dlouhé do 1cm a široké až 7mm. Květenství je hlávkovité, polokulovité, v průměru má 1,5 - 2,5cm, vlastní květy jsou dlouhé 0,8 - 1,2cm, mají 1 - 2mm stopky, kalich nafialovělý, ochlupený a dlouhý 5 - 6mm.

Ziziphora rigida

oblasti: Írán, Kavkaz

Roste na Kavkaze a v Íránu v podobě polokeře. Dorůstá výšky 15 - 35cm. Kmínky jsou vystoupavé, při vrcholu větvené a ochlupené. Listy jsou kopinaté, tuhé, špičaté, celokrajné, dlouhé 0,8 - 1,5cm, široké 2 - 7mm, řídce ochlupené, tečkované, žilnatinu tvoří 3 - 5 párů žilek a řapíky jsou dlouhé 1 - 2mm. Květenství je terminální, hlávkovité, kulovité, v průměru má 2 - 3cm, vlastní květy jsou dlouhé 0,7 - 1cm, mají krátké stopky, kalich zelený, ochlupený, dlouhý 4 - 6mm a koruna má výrazný okraj.

Ziziphora serpyllacea

synonyma: *Z. clinopodioides* var. *odoratissima*, *Z. mussini*, *Z. stenophylla*

oblasti: Kavkaz

Roste na Kavkaze v podobě aromatického polokeře. Dorůstá výšky 5 - 30cm. Kmínky jsou poléhavé, načervenalé a krátce ochlupené. Listy jsou kopinaté, mírně kožovité, na spodní straně ochlupené, špičaté, dlouhé 0,4 - 1,5cm, široké do 3,5mm, žilnatinu tvoří 2 - 4 páry žilek a řapíky jsou ochlupené a krátké. Květenství je terminální, hlávkovité, polokulovité, v průměru má 1,5 - 2,3cm, vlastní květy jsou dlouhé 0,7 - 1,1cm, mají 1 - 2,5mm stopky, kalich zelený, ochlupený, z části narůžovofialovělý a dlouhý 4 - 7mm.

Ziziphora subnivalis

oblasti: Zakavkazsko

Roste v zakavkazsku jako polokeř v kobercových porostech. Dorůstá výšky 5 - 10cm. Lodyhy jsou bohaté. Listy jsou okrouhlé, holé a dlouhé 3 - 4mm. Květenství je hlávkovité, kompaktní, vlastní květy jsou růžové, dlouhé 1,5cm a kalich je bíle ochlupený.

Vyhovují ji skalní pukliny, dostatek vody, chudá dobře propustná půda a polostín.

Množí se semeny nebo řízky.

Ziziphora suffruticosa

Ziziphora taurica

synonyma: *Dracocephalum odoratissimum*, *Thymbra spicata*, *Z. abd-el-asisii*, *Z. alpina*, *Z. lanceolata*

Ziziphora tenuior

synonyma: *Faldermannia parviflora*, *Faldermannia tenuior*, *Z. acutifolia*, *Z. parviflora*, *Z. serpyllacea*, *Z. spicata*

oblasti: Írán, Izrael, Kazachstán

Ziziphora tomentosa

synonyma: *Z. clinopodioides* var. *tomentosa*

oblasti: Střední Asie

Roste ve střední Asii v podobě polokeře. Dorůstá výšky 7 - 22cm. Kmínky jsou chudé, široce vystoupavé, řídce ochlupené, řídce větvené a načervenalé. Listy jsou široce eliptické, tupě špičaté, celokrajné, zelené, řídce ochlupené, dlouhé 0,4 - 1,2cm, široké 2 - 8mm, žilnatina je na spodní straně výrazná a řapíky jsou dlouhé do 2mm. Květenství je hlávkovité, zakulacené, v průměru má 1,2 - 2cm, vlastní květy mají 1,5mm stopky, kalich tmavě růžovofialový, bíle ochlupený, dlouhý 4 - 5mm a koruna je světle růžovofialová.

Ziziphora turcomanica

oblasti: Střední Asie

Roste ve střední Asii v podobě polokeře. Dorůstá výšky 15 - 40cm. Kmínky jsou bohaté, vzpřímené, větvené, bleděhnědé a ochlupené. Listy jsou podlouhlé, tupé, celokrajné nebo řídce zubaté, kožovité, šedozelené, jemně ochlupené, dlouhé 0,4 - 1cm, široké 1 - 4mm a řapíky jsou dlouhé do 2mm. Květenství je terminální, polokulovité, v průměru má 1 - 1,8cm, vlastní květy jsou dlouhé 7mm, mají až 1mm stopky, kalich zelený, ochlupený, dlouhý 3,5 - 5mm a trubka má bílý nebo narůžovělý okraj.

Ziziphora woronowii

oblasti: Kavkaz, Zakavkazsko

Roste na Kavkaze v podobě polokeře. Dorůstá výšky 15 - 25cm. Kmínky jsou bohaté, vystoupavé, ochlupené a mohou být větvené. Listy jsou vejčité, drobně řídce pilovité, otupělé, řídce ochlupené, žláznatě tečkované, dlouhé 0,8 - 2cm, široké 0,5 - 1,5cm a přechází v řapík délky 2mm. Květenstvím je široce eliptická hlávka délky 3 - 3,5cm, průměru 2 - 2,5cm, vlastní květy jsou růžové, mají 1 - 3mm stopky, kalich ochlupený, světlezelený nebo světle růžovofialový a dlouhý 6 - 8mm.

Vyhovují ji skalní pukliny, dostatek vody, chudá dobře propustná půda a polostín.

Množí se semeny nebo řízky.

Další informace:

<http://botany.cz/cs/ziziphora-persica/>

<http://databaze.dendrologie.cz/index.php?menu=4&id=4615>

<http://www.kadel.cz/skalnicky/t/kvResult.asp-Rod=Ziziphora.htm>

<https://www.rostliny.net/>